

1976/77:51

## Måndagen den 10 januari

Kl. 11.00

### § 1 Hälsningsanförande

Herr TALMANNEN:

Jag hälsar kammarens ärade ledamöter välkomna till det fortsatta arbetet under 1976/77 års riksmöte.

### § 2 Överlämnande av budgetpropositionen

Herr budgetministern MUNDEBO avlämnade regeringens proposition 1976/77:100 med förslag till statsbudget och yttrade:

Herr talman! Jag ber att få överlämna regeringens förslag till statsbudget för budgetåret 1977/78.

### § 3 Överlämnande av kommittéberättelsen

Herr justitieministern ROMANUS avlämnade regeringens skrivelse 1976/77:103 med redogörelse för verksamheten inom kommittéväsendet och anförde:

Herr talman! Jag ber att få överlämna kommittéberättelse för år 1977.

§ 4 Justerades protokollen för den 13, 14, 15, 16, 17 och 18 december 1976.

### § 5 Anmälan om återkomst

Herr TALMANNEN: Jag får meddela att följande ledamöter och ersättare för statsråd återtagit sina platser i riksdagen, nämligen herrar Andersson i Nybro, Hörnlund och Oskarson den 1 januari 1977, fru Bernström den 19 december 1976 samt herr Ahlmark i Uppsala den 25 december 1976. Uppdragen som ersättare har därigenom upphört för fru Jönsson, herr Weinehall, fru Wadensten, fru Andrén och herr Karlén.

§ 6 Upplästes följande till kammaren inkomna ansökningar:

Till riksdagens kammare

Undertecknad anhåller härmed om tjänstledighet från mitt riksdags-

Nr 51

Måndagen den  
10 januari 1977

*Hälsningsanförande*

*Överlämnande av  
budgetpropositionen*

*Överlämnande av  
kommittéberättelsen*

*Anmälan om  
återkomst*

Nr 51

Måndagen den  
10 januari 1977

*Meddelande om  
sammanträdesti-  
der, m. m.*

uppdrag under tiden den 10 januari–den 30 september 1977 för att tjänstgöra som statssekreterare i regeringens kansli.

Stockholm den 15 december 1976

*Carl Tham*

Till riksdagens kammare

Härmed ansökes om tjänstledighet på grund av barnsörd från mitt uppdrag som riksdagsledamot fr. o. m. den 10 januari t. o. m. den 11 april 1977.

Stockholm den 17 december 1976

*Eva Hjelmström*

Kammaren biföll dessa ansökningar.

Herr talmannen anmälde att fr. o. m. denna dag skulle fru *Andrén* inträda som ersättare för herr Tham under hans ledighet t. o. m. den 30 september från uppdraget som ersättare för statsrådet Ullsten och fru *Backberger* inträda som ersättare för fröken Hjelmström t. o. m. den 11 april.

## § 7 Meddelande om sammanträdestider, m. m.

Herr TALMANNEN:

Till kammarens ledamöter har utdelats en preliminär plan för kammarens sammanträden under tiden den 10 januari – den 11 april. Denna plan överensstämmer med det förhandsmeddelande som lämnades den 16 december 1976.

Av tidsplanen framgår att den första frågestunden äger rum torsdagen den 20 januari kl. 14.00. Kammarens första arbetsplenum hålls onsdagen den 9 februari. Den allmänpolitiska debatten tar sin början onsdagen den 2 februari, finansdebatten onsdagen den 9 mars och utrikesdebatten onsdagen den 30 mars.

Den allmänna motionstiden utgår tisdagen den 25 januari kl. 17.00. Ett sammanträde för bordläggning av då föreliggande motioner hålls kl. 17.30 samma dag.

Jag vill erinra om att till kammarens ledamöter utdelats bl. a. en förteckning över propositioner avsedda att avlämnas under våren 1977 och ett meddelande om riksdagens arbete, m. m.

## § 8 Bordlades

Proposition och skrivelse

1976/77:100 med förslag till statsbudget för budgetåret 1977/78

1976/77:103 med överlämnande av 1977 års kommittéberättelse

§ 9 Anmäldes och bordlades

Propositioner och skrivelse

1976/77:51 om inskränkt skattskyldighet för Sveriges turistråd

1976/77:52 om ändrade beskattningsregler för avgångsersättningar till vissa tjänstemän

1976/77:54 om ändring i lagen (1964:731) om trafiknämnder

1976/77:101 med förslag om tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1976/77

1976/77:102 med redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen

§ 10 Herr talmannen meddelade att propositionerna nr 100 och 101 skulle sättas sist på morgondagens föredragningslista.

§ 11 Anmäldes och bordlades

Motioner

1976/77:42 av herr *Börjesson* i Falköping om vården av utvecklingsstörda

1976/77:43 av herr *Börjesson* i Falköping om ljudförstärkare på telefonapparater

1976/77:44 av herr *Börjesson* i Falköping om tillstånd och kontroll vid viss låneverksamhet

## § 12 Anmälan av interpellationer

Anmäldes och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

*den 30 december*

1976/77:66 av fru *Lundblad* (s) till herr jordbruksministern om inrättande av ett centralt register över miljöfarliga produkter:

Redan 1972 avlämnades av miljökontrollutredningen ett betänkande angående kontroll av miljöfarliga varor. Utredningen föreslog att en myndighet skulle få befogenhet att föreskriva skyldighet att lämna rapport om en produkts kemiska sammansättning, egenskaper och hantering.

I förarbetena till lagen om hälso- och miljöfarliga varor, som gäller sedan den 1 juli 1973, fastslås värdet av en omfattande rapporterings-skyldighet från producenter och importörer. Initiativtagarna till denna lagstiftning ansåg det viktigt att kunna avslöja på vilket sätt redan kända ämnen som vi använder i vårt arbete, i våra hushåll eller i vår fritids-sysselsättning påverkar människor och miljö och vilka ämnen som kan ge upphov till allergiska eller cancerogena sjukdomar. De krävde att man skulle arbeta förebyggande mot skador, förorsakade av kemiska ämnen eller beredningar. Därför betraktade man ett centralt register över alla

Nr 51

Måndagen den  
10 januari 1977

---

*Anmälan av  
interpellationer*

på den svenska marknaden förekommande kemiska ämnen och produkter som en grundläggande förutsättning för ett aktivt miljöarbete i människornas nära miljö. Ett sådant register skulle tillsammans med laboratorieresurser och forskning vara de hörnstenar som produktkontrollen skulle bygga på.

Främst var det krav från löntagarnas fackliga organisationer som låg till grund för lagen om hälso- och miljöfarliga varor, men också krav från olika miljögrupper och forskare blev tillgodosedda av lagens kontrollmöjligheter.

Hur har det nu gått med det viktiga arbetet med produktkontrollen?

Under 1974 och 1975 arbetade produktkontrollbyrån med att förbereda registret, och den 19 augusti 1975 gick ett förslag till centralt produktregister och förslag till produktdeklaration från producenter ut på remiss till ett antal myndigheter, branschorganisationer och fackföreningar. När remissvaren hade inkommit blev förslaget till produktdeklaration ändrat med anledning av vissa branschorganisationers kritik. Bl. a. skulle nu produkter som framställdes i små mängder undantas, och man införde möjligheter till uppskov med deklaration för att förenkla förfarandet.

I april 1976 hade en förteckning med förslag till varuslag som skulle omfattas av registreringsplikt sänts ut på remiss. Därefter skedde ändringar som innebar att denna bilaga till produktdeklarationsförordningen utgör en kraftig selektion. Således undantas icke blott livsmedel, läkemedel, bekämpningsmedel och oljesaneringsmedel, som finns i andra register, utan också kosmetiska preparat, vilkas sammansättning har stor betydelse när det gäller t. ex. yrkesskador bland frisörer.

Sedan således kravet på uppgifter från producenterna hade begränsats till det minimum som kan ge underlag för utredning om hälso- och miljöfarlighet sändes förslaget till förordning med bilagor åter ut på remiss. Detta skedde den 18 juni 1976, och remisstiden utgick den 1 september 1976.

Omkring den 22 september 1976 tillsattes inom produktkontrollbyrån en arbetsgrupp med representanter för bl. a. vissa producentgrupper för att ytterligare se över förslaget till produktregister. Denna ytterligare översyn av förslaget sker trots att våra miljövårdsmyndigheter således jämkat sina ursprungliga förslag genom att

1. ange en minimigräns beträffande mängden producerat eller importerat ämne,
2. utesluta vissa grupper av preparat,
3. minska kravet på uppgifter om en produkt till ett minimum samt
4. godkänna att förändringar i innehållet med upp till 50 % mellan de ingående ämnena ej skall anmälas.

Man måste fråga sig hur en framtida produktdeklaration skall kunna fylla sitt verkliga syfte med dessa reduceringar och vad den nämnda arbetsgruppen kan få till stånd av förbättringar för producenterna och försämringar för miljövårdsmyndigheterna. Konkurrenshänsyn eller ekonomiska intressen bör icke få urholka kontrollen över miljöfarliga

produkter.

Med hänvisning till det anförda ber jag att få ställa följande fråga till herr jordbruksministern:

Vid vilken tidpunkt anser jordbruksministern att ett centralt produktregister bör kunna vara färdigt för användning i produktkontrollen?

*den 10 januari*

**1976/77:67** av herr *Börjesson* i Falköping (c) till herr ekonomiministern om bättre samordning mellan företags- och samhällsekonomiska intressen inom den statliga sektorn:

När det gäller företagens ekonomiska bedömningar för verksamheter, såväl kortfristiga som mera långfristiga, förekommer det mera sällan att dessa bedömningar paras med företags- och samhällsekonomiska aspekter.

Varje företag vill värna om det egna företagets utveckling, inte minst rent företagsekonomiskt, och detta är naturligtvis i och för sig inte något fel, men faktum är ändock, speciellt när det gäller samhällsägda företag eller företag med samhällsinflytande, att enbart företagsekonomiska intressen inte får vara normgivande för ledningen i exempelvis företagsplanering.

Det kan ofta vara så att företagsekonomiska intressen kan komma i konflikt med samhällsintressena. Statliga företag bör vara normgivande för enskilda och kooperativa när det gäller frågan om ansvaret för samhällsekonomin. Det är emellertid inte alltid så är förhållandet.

När SJ i sina ekonomiska bedömningar finner det företagsekonomiskt berättigat att dra in en järnvägsstation, i övrigt försämra tågserVICEN för den resande allmänheten eller också dra in godsbefordran, kan detta innebära kostnadsövernärningar på kommunerna och landstingen som vida överstiger de företagsekonomiska besparingar som kommit SJ till del. Exempelvis förekommer också att postverket icke anser sig ha råd att anlita SJ för postbefordran som mycket väl kunde ombesörjas av SJ utan använder sig av post- och godsbeFordran per bil. Sett ur ett vidare perspektiv torde det vara mera samhällsekonomiskt att utnyttja den rälsbundna trafiken, men tyvärr handlar både SJ och postverket mera företagsekonomiskt än samhällsekonomiskt i sina ekonomiska ställningstaganden härvidlag. Följaktligen borde man kräva att de gör inte bara företagsekonomiska bedömningar utan också samhällsekonomiska.

Jag är medveten om att till försvar för deras handlande anförts att det inte tillkommer dem att bedöma de samhällsekonomiska aspekterna utan endast att ta hänsyn till de rent företagsekonomiska sett ur deras eget företags synvinkel. Detta resonemang kan i och för sig vara riktigt, men man kan inte bortse ifrån nödvändigheten av att varje företag känner sitt samhällsansvar.

Det kan exempelvis inte vara rimligt att SJ försämrar servicen på såväl

*Meddelande om  
frågor*

person- som godssidan och därmed övervältrar ansvaret och kostnaderna på kommunerna och landstingen eller att ett ämbetsverk via rationaliseringsåtgärder kan uppvisa uppnådda besparingar medan ämbetsverk som är beroende av dess tjänster fått försämrad service och därmed ökade kostnader. Då är de redovisade besparingarna inte reella sedda från samhällsekonomisk synpunkt utan en chimär.

Även om det inte åligger vederbörande företagsledare inom den statliga sektorn att i sina ekonomiska bedömningar och planeringar anlägga inte bara företags- utan också samhällsekonomiska aspekter kan man inte bortse ifrån att de samhällsekonomiska bedömningarna som regel åsidosätts. Det ankommer därför på staten att i större utsträckning än vad som nu sker anlägga en helhetssyn när det gäller bedömningen från samhällsekonomiska synpunkter. Det torde vara ostridigt att en sådan helhetssyn är nödvändig med hänsyn till vår samhälls ekonomi och behovet av bättre hushållning med våra resurser. En sådan samhällssyn kan innebära, med hänsyn bl. a. till konkurrensförhållandena, att statliga företag i vissa situationer kan erhålla subventioner som enskilda och kooperativa ej erhåller därför att de statliga får avstå ifrån företagsekonomiska vinster av hänsyn till de samhällsekonomiska.

Med det anförda har jag velat markera nödvändigheten av en bättre samordning i vad det gäller företags- och samhällsekonomiska insatser och att man i större utsträckning än vad som har skett beaktar de samhällsekonomiska aspekterna. Det kan förefalla som om det vore nödvändigt med ett statligt organ för sådan samhällsekonomisk bedömning. Det kan emellertid synas överflödigt med ett dylikt organ, ty det är dock till sist regeringen som bär ansvaret för att en dylik översyn och samordning sker.

Med stöd av vad jag här anfört ber jag att till herr ekonomiministern få rikta följande fråga:

Avser statsrådet att medverka till att åtgärder vidtas för att en bättre samordning mellan företags- och samhällsekonomiska intressen kommer till stånd inom den statliga sektorn?

### § 13 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

*den 7 januari*

**1976/77:164** av herr *Hermansson* (vpk) till fru utrikesministern om åtgärder mot kränkning av svenskt luftrum:

Vilka åtgärder avser regeringen att vidta med anledning av de upprepade kränkningarna av svenskt luftrum och hotet mot den civila flygsäkerheten från amerikanska spionplan?

**1976/77:165** av herr *Gustavsson* i Eskilstuna (s) till herr socialministern om tillämpningen av lagen om tillfälligt omhändertagande:

Det har framkommit att lokal social myndighet har gett länsmyndighet upplysning om tillfälligt omhändertagande enligt LTO, mot denna lags syfte. Enligt vad som uppgetts i pressen har talesmän för departement, socialstyrelse, länsstyrelse och länsnykterhetsnämnd lämnat besked som tyder på att bestämmelserna för social myndighets hantering av uppgift om omhändertagande enligt nämnd lag inte skulle vara entydiga. Då oklarhet härvidlag kan skapa osäkerhet för såväl den omhändertagne som socialarbetare, som behöver information för att kunna stödja och hjälpa, vill jag ställa följande fråga till herr socialministern:

Ämnar statsrådet vidta åtgärder för att snabbt undanröja alla oklarheter vad gäller reglerna för social myndighets hantering av uppgifter om omhändertagande enligt LTO?

*den 10 januari*

**1976/77:166** av herr *Börjesson* i Falköping (c) till herr ekonomiministern om avskrivning av smärre statliga fordringsbelopp:

Regeringen har enligt pressuppgifter för avsikt att ta en rad initiativ för att förverkliga regeringsförklaringens strävan att bryta byråkratiseringen i vårt samhälle.

Dessa initiativ hälsas med tillfredsställelse. Otvivelaktigt är det så att samhällsutvecklingen under senare år inneburit en ökad byråkratisering, med vad därav följer för de enskilda människorna av "litenhet" och "vanmakt". I TV-programmet "Sånt är livet" den 26 december 1976 förekom ett inslag om en tullåklagare som översänt en betalningsanmaning om 11 öre till en i Norge boende person, vilken på anmodan tidigare hade inbetalat 99:89 kr., men som rätteligen skulle ha inbetalat 100 kr. Åklagaren fann det styrkt att vederbörande resterade, varför – trots beloppets ringa storlek – anmaning översändes till gäldenären att inom tio dagar inbetala nämnda belopp.

Jag är övertygad om att den tjänsteman som översänt ifrågavarande betalningsanmaning handlat i enlighet med gällande författning och reglemente, men man kan ändå ifrågasätta om inte betalningseftergift bör beviljas i de fall då det kan vara fråga om belopp understigande 10 kr.

Med stöd av vad jag anfört vill jag ställa följande fråga till herr ekonomiministern:

Vill statsrådet medverka till att sådana bestämmelser meddelas att fordringsbelopp tillhörande staten, vilka understiger förslagsvis 10 kr., avskrivs för att därmed nedbringa statsverkets kostnader?

**1976/77:167** av herr *Biörck* i Värmdö (m) till herr statsministern om en översyn av befolkningsutvecklingen:

”Befolkningsfrågan” i Sverige aktualiserades 1934 av makarna Myrdal och senare, på nytt, under andra världskrigets första år, liksom i början av 1960-talet – då av en av den nuvarande regeringens ledamöter. Den senaste tidens befolkningsstatistiska uppgifter har åter väckt bekymmer för framtiden.

Anser statsministern – mot denna bakgrund – att tidpunkten nu är inne att göra en förnyad översyn av befolkningsutvecklingen i vårt land, med beaktande särskilt av orsakerna till och konsekvenserna av de sjunkande födelsetalen?

**1976/77:168** av fru *Normark* (s) till herr industriministern om åtgärder med anledning av planerad avveckling av verksamheten vid Algots Nord.

Enligt vissa uppgifter planeras en total avveckling av Algots Nord AB, som nu sysselsätter 700 personer vid fabriker i Lycksele, Norsjö och Skellefteå. Vid etableringen på dessa orter erhöll företaget ett generöst statligt stöd. Som motprestation skulle företaget sysselsätta 1 000 personer. Insatserna motiverades främst av behovet att öka antalet arbetstillfällen för kvinnor.

Vilka åtgärder avser industriministern att vidta för att dels trygga sysselsättningen för de nu anställda vid Algots Nord eller i en ersättningsindustri, dels öka sysselsättningen på de berörda orterna till den tidigare utlovade nivån?

**1976/77:169** av herr *Olsson* i Sundsvall (c) till herr budgetministern om proportionellt val av taxeringsnämnder:

Vid 1974 och 1976 års riksmöten yrkades i motioner att rätt till proportionellt val vid utseende av ledamöter och suppleanter i taxeringsnämnd skulle införas. I avvaktan på förslag om ny organisation av skatteadministrationen, som beräknades vara fullt genomförd vid 1978 års taxering, avslog riksdagen båda åren motionsyrkandena.

Avser regeringen att i år lägga fram förslag om rätt till proportionellt val vid utseende av ledamöter och suppleanter i taxeringsnämnder?

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 11.06.

In fidem  
SUNE K. JOHANSSON

*/Solveig Gemert*